

ÍGY TÖRTÉNT...

A pánszláv diplomácia által kirobbantott nagy háború, amit Közép-Európa két nagyhatalma, Németország és az Osztrák–Magyar Monarchia két kisebb szövetségesevel együtt 32 állam roppant gyűrűjébe szorítva a szó szoros értelmében a végkimerülésig vívott, négy véres esztendő szörnű erőfeszítései után, a baloldali bomlasztás következtében összeomlott. Mikor a Központi Hatalmak a kimerüléstől ájultan összeroskadtak a küzdelem harmadik évében belépett Amerika friss és elhasználatlan ereje előtt, megkezdődött a kimerült és tehetetlen ellenfelek vagyona felett az osztozkodás. Közép-Európa feldarabolásának, elgyengítésének, a pánszláv álmok megvalósulásának, a nagy szláv előnyomulásnak várva várt ideje végre elérkezett.

A kelet-közép-európai és balkáni szláv és félszláv népek eléggé fel nem becsülhető szerencséjére, a pánszlávizmus legfőbb tényezője, a nemszláv Európa óvatossága és gyanakvása egyetlen ébrentartója, Oroszország már előbb kiesett egy időre az európai játszámából, mert ha — intő mementóként — Oroszország is ott ült volna, mint győztes a tárgyalóasztal mellett, valószínűleg mind a békealkotás stílusa, mind a békemű tartalma másként alakult volna, s akkor talán elmaradt volna sok későbbi következmény. A fenyegető árnyék azonban egyelőre elenyészett egy szocialista forradalom véres ködeiben, orosz imperializmustól pillanatnyilag nem kellett félni, s a háborús düh esztelenségét nem korlátozta semmi a borzalmas európai jövő kohójában, Versailles-ban.

A döntés urainak az európai horizont fölé magasodó figurái mögött egy csomó balkáni és kelet-közép-európai ember zsvajgát és izgatott csoportja teszi az európai sors történelmi freskóját nyugtalanná és mozgékonná. A csoport tagjai túlnyomórészt szlávok s a tankaság két vezető figurája a hetven esztendő cseh filozófus, Masaryk Tamás s a nálánál harmincegy évvel fiatalabb, állandóan futkosó, mindenüvé befurakodó, örökké tárgyaló, fűrgé pánszláv agitátor: Benes Ede. A kép hátterét a legyőzöttek ellen lázító nyugati sajtóemberek és válogatott és betanított szép román és szerb lányok tarkabarka tömege tölti be és ez a tömeg möhön és erőszakosan, a szerkesztőségek íróasztalai és a hálózobák ágyai fölött fűrgesodó egyformán forró és szenvedélyes atmoszférában egy és ugyanazt végzi: befolyásol. Ezt végzik a tollak és ezt végzik a csábító női hálóingek és ezt végzi a pénz, amit az amerikai szlávok adnak össze fajtestvéreik segítségére, s ezekkel környékeznek meg mindenkit, aki tényező és akit lehet. A nagy vásárt ábrázoló freskóról csak éppen azok hiányoznak, akiknek a bőrre az alku folyik, a legyőzöttek.

A békealkotók körül nyüzsgő möhő és izgatott tevékenység párizsi atmoszférájától, az államalkotás és államkövetelés lázban égő tőzsdéjétől messze nyugatra, az Amerikában élő magyarság milliós tömege közömbösen hallgat, űk nem szerkesztenek beadványokat, az ő lapjaik nem harcolnak a szlávok lapjaival, űk nem tüntetnek, űk nem küldenek Párizsba ügynököket ellensúlyozni a szlávokat.

Párizstól messze keletre, a Kárpátok alatt a helyzet még megdöbentőbb. Magyarország munkás- és katonaforradalom volt, s a puskák, gépfegyverek és kézigránatok erejével uralomra jutott baloldali pesti csőcselék tobzódásából 34 nappal a párizsi békekonferencia megnyitása után, 1919. február 21-én egy ún. proletárdiktatúra kezdődik Kun Béla és mások rémuralma alatt, amelynek erejét katonaszökevényekből, csepei vasmunkásokból, a haditengerészet lázadó matrózaiból és mindenre kész és mindenre képes angyalföldi vagányokból összetoborzott terrorrendőrség — ahogy magukat elnevezték, Lenin-fiúk — jelentették, és ezt a Magyarországot nem érdekelte, hogy mi folyik Párizsban a békemű előkészítésének sorsdöntő első két hónapja alatt, míg az augusztusban már a fővárosba is bevonuló román csapatok szét nem kergették őket, majd azután a Szegeden szervezködő nemzeti érzésű magyarok maroknyi katonai ereje szeptember, október és november hónapok folyamán lassan helyre nem állította a rendet és a novemberben megalakult nemzeti kormány a körös-körül megszállott országból kétségbeesve és tehetetlenül figyelni nem kezdte, hogy mi is történik hát Párizsban.

A legyőzött államok, Németország, Ausztria és Magyarország teljes gazdasági blokádtól álltak, márpedig az anyag- és élelmiszerhiány katasztrófális volt, a háború, a forradalmak és a megszállók rablásai következtében nyomasztó volt az éhség, amely különösen a már a háború alatt is rosszul táplált gyermekek soraiból szedte az áldozatait. Németországban naponta átlag 100 kisgyerek halt éhen, ugyanez volt a helyzet Ausztriában és a városokban, különösen Pesten, ez volt a helyzet Magyarországon is. A kormányok kétségbeesett kéréseire a győztesek felelete az volt, hogy a blokádtól a békeszerződések aláírása után fog megszűnni. A borzalmas 1919-iki esztendő után így lépett Európa az 1920. esztendőbe.

Az 1919. január 18-ával megkezdődő sorsdöntő tanácskozások színhelye nem semleges terület, nem is az aránylag nyugodtabb és realisabb angolok fővárosa, amint azt egyesek józanabban javasolták, hanem a bombasokkot kiállt Párizs, a győzelem furcsa, diadaltól és félelemből szőtt paroxizmusában égő, a rettegés hisztérikus reakcióval feltöltött és a gyűlölt ellenféllel való örökre szóló leszámolás kereső francia nép nyugtalan metropolisza. A nagyhatalmak tízes tanácsa, Amerika, Anglia, Franciaország, Olaszország és Japán két-két képviselőjéből alakult, a „Big Four-t” pedig a győztes nyugati hatalmak egy-egy államférfia jelenti. A „négyek” elnöke Clémenceau, a torzonborz szemöldökű schyzothym „tigris”, aki mellett Wilson, Lloyd George és, mint legjelentéktelenebb és legfakóbb egyéniség, az olasz Orlando döntöttek a legnagyobb titokban azokról a kérdésekről, amelyekből az európai tragédia a következő két évtized során majd kibontakozik. Az együttesben nincs egyetlen olyan egyéniség, aki egy összefoglaló európai perspektívát képviselt volna.

A négyféle egyéniség négyféle szempontjából és elveiből szintézisek helyett csak kompromisszumok jönnek létre, s ezek is minden egyes esetben eltorzulnak az angol — francia demokrácia szüntelen érvényesülő, szélsőséges és megtorlást követelő magatartásának légköri nyomásában. S ezt a légköri nyomást a minden mérséklettel szemben korlátlanul érvényesülő nyugati demokrácia nevében a hangos demokrácia, a jelszavas, „sajtó-demokrácia”, pontosabban a csupán hangos demokrata jelszavakból álló möhő balkáni és kelet-közép-európai nacionalizmusok hajtóerői adják. Ez a nyomás határozottan erkölcsi terrort jelent, s mint ilyen, ez a közvetlen oka annak a megdöbentő színvonnalsüllyedésnek, ami a versailles-i békekonferenciát Európa azelőtti békekonferenciáival szemben annyira jellemzi. Az utolsó 150 esztendő európai békekonferenciáihoz képest a versailles-i konferencia balkáni színvonnalat jelent.

Ez a színvonnalsüllyedés a tömeg közvetlen, úgyszólván fizikai jelenlétének folyománya a tárgyalóasztaloknál. A demokráciákban a tömeg tényező, akaratahoz, ízléséhez, stílusához és — színvonnalához is alkalmazkodni kell, s ha végigcsináltatták velük a háborút, most bele akar szólni a békébe is. Viszont azok az erők, amiket az antant-országokban a tömegek uszítására a propagandával lélektani vonatkozásban mozgósítottak, most korlátlanul érvényesülnek. A propaganda hat tovább, a szellemi leszerelés nem egyszerű és nem könnyű feladat. A szellemi fegyvereket nem lehet a tömegtől csak úgy egyszerűen összeszedni és az arsenálok raktáraiba visszarakni, mint a katonai fegyvereket. A tömeg hisz a jelszavak érvényességében, hisz nem tudja, hogy azok csak az ő mozgatása céljából, háborús használatra készültek. Így aztán az államférfiak helyzete nehéz, mert a felelősség viszont az övék. S a közhangulatot az ellenséges háborús behatások akkor még friss emlékezete is nagyon elmérgesítette, különösen Franciaországban, szóval minden közrejátszott, hogy a nyugati tömegek a legszélsőségesebb irányzatot és véleményt képviseljék, amit aztán a pánszláv propaganda teljes mértékben kihasznál, elsősorban arra, hogy az államférfiúi mérséklet ne érvényesüljön.

A nagy aratásban a zsákmányt tartó, temérdek möhő igény között felmerülő ellentéteket a győztesek és a „társultak” — így fejezték ki finoman azokat, akik eredeti szövetségüket cserben hagyva a háború közepén és vége felé áttáltak az ellenfél táborába, mint az olaszok, a románok és a csehek — előbb önmaguk között gondolták tisztázni és csak miután ez megtörtént, akarták egy általános európai békekonferencián a legyőzöttekkel lefolytatni a tárgyalásokat. Így az előzetes tárgyalásokon a legyőzöttek részt sem vettek. Más tárgyalások viszont nem voltak. Az eredetileg tervezett „végleges tárgyalások” egyszerűen — elmaradtak. Elmaradtak azért, mert Wilson elnöksége a végéhez közeledett, s mivel a jelekből látta, hogy másodszer meg nem választják, az egész ügyet tető alá akarta hozni még az elnök-választás előtt. Az eredetileg prelimináriusnak tekintett, tehát a vesztesek meghallgatása nélkül hozott és egy későbbi alkudozás számításba vételével készült egyoldalú és túlzott döntésekből a maguk teljes szélsőségeiben és túlzásaiban parancssal érvényesített végleges béke lett, egy olyan igazságtalan béke, amit az új amerikai elnök-kormány és parlamentje nem is ismert el. Az Egyesült Államok egy évvel később, 1921. augusztus 29-én, Budapesten bekérték a kötött Magyarországgal, amelyben hangsúlyozta, hogy a versailles-i békét nem ismeri el érvényesnek.

A többi nemzetek azonban elismerték, s a fegyverszünet után is fenntartott blokádtól az asszonyok és gyermekek ellen a legyőzöttek belső nehézségeit az elviselhetetlenségig fokozták, s ez őket is tompulttá és tehetetlenné tette minden szemérmetlen zsarolással szemben. A szituációnak az a könyörtelen kiaknázása, ahogy ez Versailles által történt, még igazán bűnösökkel szemben is embertelen lett

volna. Az abszolút korlátalanságban tobzódó gyűlölet és mohóság azonban nem gondolt arra, hogy önrzetes népek — nem felejtjenek.

A szélsőséges és egyoldalú döntés érdekében tevékenykedett a későbbi utódállamok és a balkáni nacionalizmusok minden képviselője. A szerbek, a világháború kirobbantói, régi szövetségesei az antantnak, az olaszok és a románok, eredetileg mindkettő a Monarchia szövetségesei, szerződésük megszegéséért és az ellenséghez való átállásuk fejében egy csonó területi ígért birtokában voltak Triest, Fiume, Dalmácia, Bosznia-Hercegovina és Erdély hovatartozandóságát illetően, a cseh nacionalizmusnak meg a háborús katonai áruházaival, szabotázsaisal, kémkedéseivel, bomlasztásával meg egyéb körülmények kihasználásával sikerült kitűnő helyzetet teremtenie a maga számára. Benes, az újságíró, az amerikai szlávok áldozatkészségéből származó komoly pénzüsszegek birtokában újságírókat, cikkeket fizetett le, saját és társai számára lapteret vásárolt propagandacikkeket közlésére, szóval a tömegeket hódította meg a központi hatalmak iránti háborús gyűlölet pompás pozíciójából. Masaryk, aki egyébként is Wilson bizalmasa volt, lévén mindkettő ugyanazon szabadtömvés páholy tagjai, a nyugati értelmiség rokonszenvét munkálta ki a tudományos szemlék segítségével, s a hangoskodó és erőszakos amerikai szlávok szavazatai értéket jelentettek Wilson elnök számára, s ezeknek hatását nem ellensúlyozták amerikai magyar tömegek, amelyek között ömbösek voltak európai testvéreik ügyeit illetően. Egyáltalán, az amerikai szlávok dollármilliókat adtak össze, hiszen számuk több volt, mint egymillió, s ezzel a néhány millióval országot szereztek európai testvéreik számára.

A szakértő bizottságok tagjai között a közép-európai területi kérdések megállapításánál a szláv és román nemzetiségi ágensek meglehetősen népszerűségnek örvendtek, hisz Kelet-Közép-Európa belső viszonyait illetően alig tudott valamit a világ. Ezeket a bizottságokat fánadhatatlanul „informálja” a fürge Benes s az általa szervezett lelkiismeret-furdalás nélkül hamisító, térképátalakító, statisztikai büvészmutatványokat végző, történelmi meséket gyártó „tudományos” propagandaszervezet. Kimutatják, hogy a cseh és a tót nép ugyanaz, és ugyanazok a horvátok, szerbek és szlovének is. Kimutatják, hogy a románok egy ősi kultúrnép, a rómaiak leszármazottai és Erdély őslakói. Kimutatják az 1910-es magyar népszámlálás statisztikai adatai alapján, hogy a magyar királyság 21 millió lakosából csak 11 millió magyar, sőt még annyi sem, azt azonban bölcsen elhallgatják, hogy a „magyar királyság” két országból, Magyarországból és Horvátországból áll, Magyarország lakossága 18 millió, s ebben az országban 1910-ben is 11 millió magyar áll szemben nem 7 millió nem-magyarral, hanem egymillió-hétszázezer tóttal, félmillió ruténnel, két és félmillió románnal, 900 000 némettel és egymillió szerbbel, akiknek mindenike elenyésző kisebbséget jelentett a magyarság kompakt 11 millió tömegével szemben, nem beszélve arról, hogy a románok, a németek s a szláv statisztikákban gondosan feltüntetett 200 000 cigány együttvéve több volt, mint Magyarország összes szlávja együttvéve. A felső-magyarországi s mélyen magyar etnikum területen folydogáló, térdig érő Ronyva patakot a cseh, „szakértők” a bizottsági térképeken tussal hajózható folyóvá vastagították meg, hogy az alkalmas legyen „természetes határnak”, s ugyanazt tették a szerbek a Horgos község határában folydogáló, bokáig érő kis érrel, s ezek csak jellemző példák a sok közül. (Csak zárójelben említjük meg, hogy ez a mocskos kis trükk az 5000 lakosú szinmagyar Horgos községen kívül 11 magyar falut és 120 000 katasztrális holdat eredményezett a szerbeknek, s mikor 1934-ben Sándor szerb királyt Marseille-ben egy macedón merénylő agyonlőtte s a szerbek ezért 4000 magyar családot valósággal kirugdaltak Jugoszlávia területéről és átkergették őket Horgos mellett a határon, és a világ minden tájáról összefutott újságírók fényképeket készítettek a „hajózható folyóról”, a szerbeknek egymillió dinárjába került ezeknek a fényképeknek és a hozzájuk tartozó fotóriportereknek a megvásárlása. A cikkeket és a fényképeket nem jelenték meg a világsajtóban, viszont ez megért a szerbeknek egymilliót.)

A szakértők között voltak jóhiszemű emberek, akik valóban az igazságot keresték, s akik előtt a Lord Northcliffe vezetése alatt álló londoni Times és Daily Mail köré tömörült sajtókonzern elvesztette a hitelét. Ezek az emberek komolyabb, mélyrehatóbb, szenvedélymentesebb, tehát megbízhatóbb forrásokat kerestek és így kerültek már előbb az egyébként pánszláv anyagi forrásokból szubvencionált „The New Europe” c. szemle tanulmányainak hatása alá, amely a tömegek helyett a nyugati értelmiséget igyekezett a szláv érdekeknek megnyerni. E folyóirat és társai, amelyeknek felfogása, kelet-közép-európai hozzáértése és jóhiszeműsége egy rettentő európai katasztrófában bukkott el húsz évvel később, a Scotus Viator írói álnév alatt író Robert William Seton-Watson közép-európai „szakértelmére” támaszkodott, végzetes hatású volt Magyarország sorsát illetően, hiszen ez a feltűnően szlávbarát és magyargyűlölő Seton-Watson, a Times közép-európai tudósítójával, az 1913-ban megjelent ellenséges hangú „The Habsburg Monarchy” c. kétkötetes munka szerzőjével, Henry Wickham Steeddel együtt az angol delegáció kelet-közép-európai szakértői sorában foglaltak helyet.

Az úgynevezett „tudományos” propaganda terén különösen a Kárpát-medence volt teljesen kiszolgáltatva ezeknek a „szakértők-

nek” és szláv informátorainak, hiszen a magyarságnak nem volt — és még ma sincs — fogalma a külföldi közvélemény informálásának és befolyásolásának országmentő és országpusztító fontosságáról, és a külföldi szakértelemnek és információknak alapját Seton-Watson és Wickham Steed jelenti. A napisajtót olvasó tömeg számára Wickham Steed, a szemleolvasó értelmiség számára Seton-Watson a tekintély. Így amit a versailles-i kongresszus szakértői tudtak, azt közvetlenül vagy közvetve a pánszláv propagandából tudták, s mivel egy adekvát magyar ellenpropaganda sehol sem volt, a bizottságok nem vettek fáradságot maguknak ilyesmi után érdeklődni.

A kelet-közép-európai és balkáni nacionalizmusok mozgókéony reprezentánsai így minden ellenőrzés nélkül szabadon garázdálkodhattak, annyival is inkább, mert a nyugati hatalmak vezető politikusai nem értek rá a saját szempontjukból jelentéktelennek tartott kelet-közép-európai és balkáni problémákra foglalkozni. Egyébként is, az eredeti terv szerint, a legyőzött nemzetekkel folytatott vita során az esetleges hibák amúgy is napvilágra kerültek volna. Ehhez a tervezetthez szabták előzetes tevékenységüket az egyes bizottságok is, amelyeknek megoldási terveiket 1919. február 1-jétől március 31-ig terjedő rövid határidőn belül kellett benyújtaniuk. A tárgyalás tervezett menetrendje szerint a tízek tanácsa előtt egymás után jelentek volna meg a győztes államok képviselői kívánásaikkal s az összes követelés átvétele után az anyag szakbizottságok elé került volna, amelyeknek nyers felvázolás és indítványozás lett volna a szerepük, hogy aztán a javaslat a legyőzöttek meghallgatott ellenérveivel kontradiktatorikus eljárás alá kerüljön és így végül valaminő kiegyezést hozzon létre.

Minderre azonban soha nem került sor.

A kongresszus belső fegyelmeinek és komolyságának összeomlása már azzal kezdődött, hogy az egyes bizottságok, főleg a kelet-közép-európai és balkáni nacionalizmusok okvetetlenkedései következtében azonnal részletkérdésekkel kezdtek foglalkozni, az egyes határok megrajzolását végezték el, hisz ezeket az egész nagy európai problémából csak a „határok” érdekelték és ha egy határ megvonásának kérdésében a „győztes” aspirások között nézeteltérés támadt, vagyis ha a tolvajok összeveszték a szákmányon, a két fél között létesítettek megegyezést, a harmadik azonban, a tulajdonképpen valóban érdekelt tulajdonos, akinek a területén osztokodtak, ezekhez a bizottságokhoz közel sem juthatott. Ezt a fegyelmezetlenséget aztán betetőzte egyrészt az, hogy a tömegek, az ún. „közvélemény” sürgető terrorja egyre elviselhetlenebbé vált — s erről az irányított sajtó gondoskodott —, másrészt meg az, hogy Wilson elnökválasztási esélyei napról napra zuhantak lefelé, s így ő maga is gyors befejezést sürgetett, s mivel ezzel az angol és francia diplomácia tökéletesen tisztában volt, az amerikai követelések elszabotálására ezek meg hűzták az időt. Így a csupán csak tárgyalási kiindulópontul szánt javaslatok egyenesen a döntő fórum elé kerültek, mert a félig kész épületet egy hevenyszett tetőzettel ellátva, a békekonferencia prelimináris tevékenységét hirtelen befejezték. A szenvedő érdekelték ellenjavasolataira soha nem került sor. Közép-Európa és a Balkán területén lakó európaiakból 45 millió ember „képviseelőinek” előterjesztéseit elfogadták, de a velük szembenálló 100 millió európai ellenvetésére nem volt kíváncsi senki. A legyőzött államok delegációit csak a bevégzett tények után, a végleges békeokmányok megszüvegezésének időpontjára rendelték Párizsba, ahol egyetlen, csupán csak formai jellegű felszólalásra adtak nekik alkalmat, aminek azonban már semmi gyakorlati jelentősége nem volt, hiszen akkor már minden érdemi döntés megtörtént s az okmányok már készen voltak, csupán alá kellett őket írni. S az aláírás parancs volt, a szó szoros értelmében vett kényszer, amely mögött ott meredt a pisztolyos: a gerincropogató blokádk meghozszabbitásával való fenyegetés, márpedig a nyomor infernális mélységeket ért el már akkor, s az éhhalál ijesztően aratott. A teljes őrüléseken csak a 32 győztes állam képviselője vett részt, s ezek a számukra áomszép javaslatokat szó nélkül elfogadták. Így a legyőzöttek köteleessége nagyjában arra szorított, hogy az ellenfelek egyoldalú határozatát tudomásul vegye és elfogadja. Ime, így jöttek létre a versailles-i békeszerződések, amelyekkel kapcsolatban azt képzelte a győztesek világa, hogy erkölcsi és jogi alapon áll, amikor azt kívánja, hogy az aláírók tartsák tiszteletben azokat.

Amit a magyar nemzetnek tudomásul kellett vennie és el kellett fogadnia, az a halálos ítélettel volt egyenlő.

Magyarország 323 000 négyzetkilométernyi területéből elvették és mások között szétosztották 231 000 négyzetkilométert, meghagyták a magyaroknak 92 000-ot. A Magyar Királyság 21 millió lakosából idegen uralom alá helyezték 12 és fél milliót, köztük csaknem egymillió magyart, meghagytak valamivel több, mint 8 milliót. Elvették minden arany-, ezüst-, réz-, vas- és sóbányát, elvették a szénbányák 80 százalékát, az erdők 90 százalékát, elvették az ország egyetlen tengeri kikötőjét, azt a Fiumét, amelynek modern tengeri kikötővé való kiépítését 200 millió költséggel az ország éppen a háború kitorrésekor fejezte be. Az elvett vasútvonalak hosszának arányában elvették mozdonyainkat és vasúti kocsiainkat, mint a vonalak „tartozékát”, s az elvett területek arányában elvették állami

állományunkat és tenyészállat-állományunkat is az elcsatolt területek tartozékaképpen. Elvették összes tengeri hajóinkat, s elvették folyami hajóállományunknak az elvett és megosztott folyamszakaszokra eső részét. A megszállók kirabolták az országot, leszerelték gyáraink gépeit, s hogy az oláhok még a Nemzeti Múzeumot is ki nem rabolták, azt az antant katonai misszió parancsnokának, Harry Hill Bandholtz amerikai tábornoknak köszönhetjük, aki a budapesti hatóságok kétségbeesett telefonkérésére kocsiba ült, és korbacsal verte ki az oláh katonákat tisztjeikkel együtt a múzeumból. A békeszerzők kötelezték a megcsonkított és kirabolt ország lerongyolt népét, hogy 20 évi egyenlő részletekben az esedékes kamatokkal együtt fizessen „jóvátétel” címén 100 millió dollárt azoknak a szerbeknek, akik megölték trónörökösünket, azoknak a románoknak, akiket nem mi támadtunk meg, hanem mint áruló szövetségesek, ők rohanták meg hadüzenet nélkül, rajtaütésszerűen határainkat, és azoknak a cseheknek, akikkel Magyarország nem is volt háborúban.

Elvették a színmagyar Csallóközt, Biharországot és Székelyföldet. Elvették Klapka György legendás várát, Komáromot, elvették egykori koronázó városukat, Pozsonyt, elvették Rákóczi fejedelem városát, Kassát; Thököly fejedelem városát, Késmárkot; elvették Eperjest, Iglót; elvették Nagyváradot, 17 királyunk temetkezési helyét; elvették Kolozsvárt, Gyulafehérvárt, Marosvásárhelyt, Brassót, Szebent, Aradot, Temesvárt, Szatmárt; elvették Újvidéket, Szabadkát, Zentát, Torontált; elvették és idegen uralom alá helyezték csaknem 4 milliónyi magyart és több mint félmilliónyi németet, akiknek eszük ágában sem volt akár szláv, akár román fennhatóság alá kerülni, sőt még a magyar címerből is eltulajdonították a hármastalmot és a kettős keresztet, mert a tótoknak még ez is megtetszett. A belső rend fenntartásához engedélyezett 35 000 főnyi játékhadsergen felül, amelynek sem tűzérője, sem repülőerője nem volt szabad tartani, nem engedték magyar haderőt sem akkor, amikor a békefeltételekkel ellentétben az új államok, Jugoszlávia, Csehszlovákia és Románia összesen 700 000 embert tartott fegyverben nehéz tüzérséggel, tankokkal, repülőerőkkel, amelyek három irányból fél óra alatt elérhették és bombázhatták Budapestet. A kicsire nyomorított ország akkori nagy közigazgatási és katonai személyzetének kétharmad részét el kellett bocsátani, s az elbocsátott százazreknek, feleségeikkel, gyermekekkel, nyugdíjat kellett fizetni fiatalon a súlyos háborús adósságok törlesztésén, az évi 11 millió dollár jóvátételén és a megszállók által elrabolt javak pótlásán kívül, s mindent 8 és fél millió szerencsétlen embernek a négyéves háború, egy 10 hónapos forradalmi garázdálkodás és egy másfél éves megszállás pusztításai után.

A békecsinálók ezt művelték Versailles-ban velünk.

A magyar megbízottakat 1920 januárjára rendelték Párizsba és ezek hetedikén érkeztek meg. A Gare du Est-re történt megérkezésükkor azonban az évezredes követi jogot, amelyet az ázsiai nomád népek háromezer évvel ezelőtt már éppúgy tiszteletben tartottak, mint az amerikai rézbőrű törzsfőnökök, vagy az afrikai néger paláverek rendezői, brutálisan felrúgva, azonnal rendőri őrizet alá vették őket, és az egész magyar delegációt internálták a Chateau du Madrid nevű szállodába, és nyolcnapos fogságuk alatt senkivel nem érintkezhetek.

Az aláírandó békeokmány tervezetét január 15-én adták át nekik, és erre az egy éven át készült tervezetre másnap, január 16-án kellett megadni, mindössze 24 órai előkészület után a magyar választ.

A delegáció tiltakozása a rövid határidő ellen éppolyan hiábavalónak bizonyult, mint a gazdasági, politikai, pénzügyi, földrajzi, néprajzi, történelmi és katonai szakértők lázas huszonnégy órás munkája és a delegáció vezetőjének, az akkor 73 éves, fehér szakállú, sasorrú, négy európai nyelven egyforma tökéletességgel beszélő és lenyűgöző szóbeli képességű magyar arisztokratának, gróf Apponyi Albertnek egymás után három nyelven, angolul, franciául és olaszul elmondott remekbe szabott válaszbeszéde, vagy a delegáció február, március és április hónapok folyamán kidolgozott minden bizonytételre, érve, tiltakozása és jegyzéke: a békeokmányt május 5-én egyetlen „a” betű változtatása nélkül kapták aláírás végett újra vissza.

A 73 éves öregember magyar szíve képtelen volt tulajdon nemzetének halálos ítéletét aláírni, tisztességéről lemondott, és elhagyta Párizst.

A békeszerződéseket azonban Törökország kivételével, aki az aláírást megtagadta és a végrehajtással katonai erővel szállt szembe, a többi volt hadviselő akkor már aláírta és a blokádot sem lehetett már tovább elviselni, hiszen már fizetlen, sőtalan kenyeret ettünk s a falusi lakások százai hónapokon át sötétben maradtak, mert nem volt petróleum, sodrott papírszállakból szőtt papírruhában jártunk, s akinek a gyógyításához külföldi orvosság kellett, az meghalt — alá kellett tehát írnia Magyarországnak is. A nemzet szorongásától és

megdöbbenésétől kísért drámai tanácskozás után új delegátusokat nevezett ki a kormány Benárd Ágoston népjóléti miniszter és Drasche-Lázár Alfréd volt követ személyében, akik május végén indultak el a Krisztus golgotáját idéző útra.

A békekonferencia vezetői az aláírás időpontját június 4-én délelőtt 10 órára tűzték ki.

Az ország hangulata nyomasztó volt, a sajtó hangja levert, rezignált és drámai. E sorok írója soha nem fogja elfelejteni a mindenből viccet csináló, mindent kigúnyoló pesti humor jellemző produktumát, a Borsszem Jankó c. vicclapot, amelynek június harmadiki száma az első oldalon egy egészoldalas rajzot hozott. A rajzon lehajtott emberfők ezreinek tömege, az előtérben egy asztal, rajta egy papírlap, s azon egy tollat tartó kéz. A kép aláírása ez volt: „Aláírjuk-e?” Vicclapkarton soha még patakozó könnyekben ilyen sikert nem aratott.

A kormány június 4-ére katonai készenléletet rendelt el az összes csapatostól, csendőr-összpontosítások történtek, s a városokban a rendőrszemeket megkettőzték.

Rádió még akkor nem volt. Párizsban állandó telefon-összeköttetésben állt Budapest. A nagy lapok kiadóhivatalai előtt tömegek lesték a kirakatban időről időre megjelenő hírközleményeket. Az utcák már reggel óta valami furcsa nyugtalansággal voltak tele. Minden arcon szorongás, a tekintetek fáradtak, üresek, mint a halottasházaknál virrasztás után. Még a szokott utcazaj is tompább volt, mint máskor.

Tíz óra után egy-két perccel jött a végzetes párizsi hír, és akkor megkondultak a harangok, előbb Pesten, majd ahogy villámgyorsan szétfutott a hír, egymásután mindenfelé az országban. A magyarok két óra hosszat tartó harangkongással temették múltjukat és jövőjüket.

Budapest percek alatt feketébe öltözött. Perceken belül fekete gyászlobogók lengtek mindenütt, az ablakokban fekete drapériák. Az utcák fekete gyászruhákka teltek meg. Emberek, asszonyok, férfiak, gyerekek mentek az utcán patakozó könnyekkel, nemegyszer hangosan zokogva. Emberek rázták az öklüket az ég felé átkozódva. Az Oktogon sarkán egy rokkant katona letépte zubbonyát és könnyekben levágott csonka karját mutogatva, örvénygve kiabálta: „Hát ezért?”

Az utcákon ismeretlen, egymást soha nem látott emberek borultak egymás nyakába, a terek padjain zokogókat vettek körül vigasztaló emberek, és az állandó és szakadatlan harangzúgásban rohant bele a gyászba és kétségbeesésbe ezer pesti rikkancs: „Rendkívüli kiadás”. A lapok gyászkeretben, mindenki mohón olvasta, amit úgyis tudott, mindenkiben lángolt a tehetetlen düh, csoportoknak vezércikkeket olvastak fel hangosan... a Múzeum téren elkezdtek a Himnusz énekelni... és a harangok kongtak, kongtak, szakadatlanul, szinte elviselhetetlenül.

A templomok gyorsan megteltek síró emberekkel, hiszen a kétségbeesés mélyén mindnyájan Istenbe próbáltunk kapaszkodni, papok mentek fel a szószékre megkísérlni a lehetetlent, vigasztalni ott, ahol nem volt vigasztalás.

A vidéken ugyanez volt a kép. Harangzúgás, gyász és kétségbeesés mindenütt. Néhány ökölcsapáson, kisebb verekedéseken kívül rendezvények nem fordultak elő, hiszen az összes italmérés zárva volt, és minden közbiztonsági intézkedés megtörtént. Csak a harangok kongtak 10 órától kezdve mindenütt, minden városban és minden faluban két órán keresztül.

E sorok írója 14 éves fiú volt és negyedik gimnazista akkoriban. Tíz órakor növénytanóra kezdődött és Kovács Demjén tanár úr magas, szikár alakja pontosan jelent meg az ajtóban, mint mindig. Felment a katedrára, beírta az osztálykönyvet, de nem kezdte el a feleltetést, mint szokta, hanem lehajtott fővel meredt maga elé egy hosszú perccig... és akkor megkondultak a harangok. Kovács Demjén tanár úr felállt, odament a térképtartóhoz, kivette a térképet, amelynek felső sarkában akkor még ez a név állt: „A Magyar Szent Korona Országainak Politikai Térképe”, és felakasztotta a térkép-állványra, s mindezt egyetlen szó nélkül, aztán megállt előtte, kissé oldalt, hogy ne takarja el előlünk, és nézte, olyan arccal, olyan leírhatatlanul gyűlölettel, amilyet mi még soha sem láttunk száraz és örökké szigorú arcán. Mi halálos csendben néztük a térképet és az előtte álló, szürkülő hajú cisztercita papot, amint feje egyre lejjebb esett a mellére, és a kívülről behallatszó harangzúgás által méginkább kimélyített csendben inkább magának, mint nekünk, ennyit mondott: „Consummatum est.”

Ötvennégyen voltunk, ötvennégy tizennégy éves magyar fiú. A golygota utolsó szavai után nem bírtuk tovább, leborultunk a padokra és elkezdtünk sírni. Odakint kongtak a harangok. Nagymagyarország keresztre feszítésének napja volt, 1920. június 4.

Péntek ...

A Magyar Királyság területe	325 411 km²
Magyarország	282 867 km ²
Horvátország	42 541 km ²

A Magyar Királyság területének felosztása az utódállamok között:

1 Romániának	103 093 km²	31,7%
2 Szerbiának	62 092 km²	19,4%
Horvátországból	41 541 km ²	
Magyarországból	20 551 km ²	
3 Csehszlovákiának	61 633 km²	18,9%
4 Ausztriának	4 020 km²	1,2%
5 Lengyelországnak	589 km²	0,2%
6 Olaszországnak (Fiume)	21 km²	0,000065%
Utódállamoknak összesen	232 448 km²	71,4%
7 Csonka-Magyarországnak maradt	92 963 km²	28,6%

A Magyar Királyság összlakossága	20 886 487 lélek
Magyarország	18 264 593 lélek
Horvátország	2 621 894 lélek

Magyarország lakosságának megoszlása nemzetiségek szerint az 1910-es magyar népszámlálás alapján:

magyar	9 944 627 lélek	54,5%
román	2 948 186 lélek	16,1%
tót	1 946 357 lélek	10,7%
német	1 903 357 lélek	10,4%
rutén	464 270 lélek	2,5%
szerb	461 576 lélek	2,5%
horvát	194 808 lélek	1,1%
egyéb	401 412 lélek	2,2%
Összesen	18 264 593 lélek	100,0%

A Magyar Királyság lakosságának felosztása az utódállamok között:

Romániának	5 256 451 lélek	25,2%	(kb. 2 700 000 román 2 556 451 nemromán)
Szerbiának	4 132 851 lélek	19,8%	(kb. 1 727 000 horvát 1 029 000 szerb 1 376 851 nemszerb)
Horvátországtól	2 621 897 lélek	12,6%	
Magyarországtól	1 510 897 lélek	7,2%	
Csehszlovákiának	3 515 351 lélek	7,2%	(kb. 1 702 000 tót 1 813 351 nemtót)
Ausztriának	292 031 lélek	1,4%	(kb. 180 000 német 112 031 nemnémet)
Lengyelországnak	24 880 lélek	0,1%	
Olaszországnak	49 806 lélek	0,2%	
Összesen	13 271 370 lélek	63,5%	
Csonka-Magyarországnak megmaradt	7 615 117 lélek	36,5%	